

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ оқу-әдістемелік кешені

Бағыты: Құқықтану

Шифр: 6М030100

Пән: Қылмыстық құқықбұзушылықтан сақтандырудың теориялық мәселелері

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

ЗАҢ ФАКУЛЬТЕТІ

**ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ, ҚЫЛМЫСТЫҚ ІС ЖҮРГІЗУ ЖӘНЕ
КРИМИНАЛИСТИКА КАФЕДРАСЫ**

**Басты сот талқылауы кезінде азаматтардың заңды құқықтары мен
мүдделерін қорғау мәселелері пәні
бойынша семинарлық сабақтарды жүргізуге
арналған**

ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУЛАР

(заң факультетінің 6М030100-құқықтану мамандығы студенттері үшін).

АЛМАТЫ 2015 ж.

Әдістемелік нұсқаулықтар қылмыстық құқық, қылмыстық іс жүргізу және криминалистика кафедрасының доцент м.а., з.ғ.к. Тлепбергенов О.Н. дайындалған.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті заң факультетінің Ғылыми кеңесімен ұсынылған және бекітілген.

_____ Д.Л. Байдельдинов

Хаттама « _____ » _____ 2015 ж.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті заң факультетінің 6М030100-құқықтану мамандығы студенттері үшін басты сот талқылауы кезінде азаматтардың заңды құқықтары мен мүдделерін қорғау мәселелері пәні бойынша семинарлық сабақтарды жүргізуге арналған әдістемелік нұсқаулар.

1. Жалпы ережелер

“Құқықтану” мамандығы бойынша оқып жатқан студенттердің оқу нысанының бір түрі болып семинарлық сабақтар танылады. Ұсынылып жатқан жалпы ережелер тек қана ұсынушылық сипатқа ие.

Тәжірибелік сабақтар оқу үдерісінің қажетті элементі болып табылады. Тәжірибелік сабақтардың мақсаты – дәрістен алған білімді тереңдету, ұлғайту, кәсіби маңызды білім мен машықты қалыптастыру. Тәжірибелік сабақтар студенттерге заңи терминологияны меңгеруге, сөйлеу мәдениетін және кәсіби ойлау қабілетін дамытуға көмектесіп, оралымды екі жақты байланыстың құралы болып табылады.

Студенттер тәжірибелік сабақтарда нақты жағдайларға құқықтық нормаларды қолдану, нормативтік құжеттарды түсіндіру, көптеген құқықтық актілердің ішінен тиісті нормаларды таңдап алу машығына, өзінің даралығын, ойлау дербестігін, өз пікірін аяғына дейін ұстану қабілетіне ие болады.

Тәжірибелік сабақтардың құрылымы келесі элементтерді қамтиды: ұйымдастырушылық кезең (оқытушы студенттермен сәлемдесіп, журналда сабаққа келмеген студенттерді белгілейді, студенттердің сабаққа дайындығын анықтап, сабақтың тақырыбы мен жоспарын жариялайды); материал бойынша студенттердің сұраққа жауабын тыңдайды; негізгі бөлім (теориялық сұрақтарды талдау және есептерді шығару); сабақты қорытындылау (оқытушы бүкіл топтың жұмысын бағалап, бағаларды жариялап, түсінедіреді, нақты студенттердің жауаптарындағы жетістіктер мен жіберілген кемшіліктерді көрсетіп, келесі сабаққа тапсырма береді). Тәжірибелік сабақтардың негізгі бөлімі теориялық сұрақтарды есептерді шешумен оралымды үйлестіруге арналуы керек, уақыттың елеулі бөлігі есептерді шешуге жіберіліп, 50 минуттық сабақ барысында теориялық сұрақтарды талдауға 10-15 минут уақыттың жұмсалуды ұсынылады. Теориялық сұрақтарды талдау әртүрлі: студенттердің баяндамалары, есептерді шешу, теориялық семинар жүргізілуі мүмкін.

Оқытушы студенттерге баяндаманың қандай талаптарға сәйкес келуі қажет екендігін түсіндіруі қажет. Баяндаманың тақырыбын белгіліген соң, жұмыста пайдаланылған авторларды атап, баяндаманың жоспарын және баяндама бойынша тиісті сұрақтарды қайнар көздерге сілтеме, авторлардың пікірін келтіре отырып, мүмкіндігінше өз пікірін білдіре отырып жан-жақты түрде баяндау қажет.

Есептерді шешу, қойылған сұрақтарға толық жауап беру түрінде жазбаша нысанда студенттердің дәптерлерінде болуы қажет. Есепте берілген әрбір оқиға, жағдай олармен байланысты сұрақтарды заңи бағалауды талап етеді. Әр сұраққа заң нормаларына сілтеме жасай отырып, нақты жауап берілуі (иә, жоқ) керек. Студент тиісті норманы қалай қолданғанын, сәйкес жағдайларда ҚР Жоғарғы сотының нормативтік қаулыларына, ғылыми түсіндірулерге сілтеме жасай отырып көрсетуі

кажет. Осы әдіснаманы меңгерген студент кәсіби міндеттерді тиімді шешуге байланысты тәжірибелік машыққа ие болады.

Семинар (лат. *seminarium* – рассадник, көшет) – жетекшінің тапсырмасы бойынша жекелеген сұрақтар, проблемаларды баяндама немесе бірігіп талқылау түрінде студенттердің өз бетінше зерделеуіне негізделген, оқу үдерісінің нысаны. Тәжірибелік сабақтарға қарағанда семинар теориялық сипатқа ие және белгілі бір пәнде терең бағытталған. Семинар сабақтары оқушыларды оқу-танымдық қызмет барысында дербестік танытуға бағыттай отырып, білімді нығайтуға көмектеседі. Семинар барысында қайнар көздермен, қосымша әдебиеттермен, құжаттармен жұмыс нәтижесінде алынған білім жүйеленеді, тереңдетіледі, қадағаланады. Семинар сабақтарының басты мақсаты – студенттерді зерттелінетін салалардың ерекшелігіне қарай, теориялық білімді пайдалану дағдылары мен машықтарына ие болу мүмкіндігімен қамтамасыз ету.

Негізгі мақсаттық бағытына байланысты семинардың үш типін ажыратамыз:

1) белгілі бір оқу курсы терең зерттеуге арналған, осы курстың материалымен тақырыптық байланысты семинар;

2) әдіснамалық тұрғыдан маңызды курстың немесе белгілі бір тақырыпты негізді түрде дайындауға арналған семинар;

3) арнайы семинарға ұласуы мүмкін, жекелеген өзекті мәселелерді ғылыми өңдеуге арналған зерттеу типіндегі семинар.

Арнайы семинар белгілі ғалымның жетекшілігімен белгілі бір проблемаға байланысты жас зерттеушілердің қарым-қатынасының мектебін білдіреді. Тәжірибелі жетекші ғылыми шығармашылықтың ауа-райын қалыптастырып, студенттерді ұжымдық ойлау қызметіне бағдарлап, зерттеу жұмысының тиімді әдістерін пайдаланады. Қорытынды сабақта оқытушы студенттік ғылыми жұмыстарға толыққанды шолу жасап, қорытындылайды, қарастырылған проблемалардың ары қарата зерттелу мүмкіндіктерін аша отырып, қызығушылық білдірген студенттердің осы проблемаларды зерттеуге қатысу мүмкіндіктерін түсіндіреді.

Семинар сабақтары дәріс сабақтарымен тығыз байланысты, дегенмен де семинардың оқу материалы дәріс материалың қайталамайды. Оқытушының жетекшілік рөлі оқу жұмысын тиянақты жоспарлаудан, маңызды сұрақтарды семинарда талдауға бөліп шығарудан, дербес дайындалу үшін әдебиеттерді таңдаудан, талқылау үдерісіне басшылық жасаудан көрінеді.

Жүргізу әдісіне байланысты семинар келесі түрлерге бөлінеді.

Семинар-сұхбат семинар жоспарындағы барлық сұрақтар бойынша бүкіл студенттердің сабаққа дайындалуын білдіріп, тақырыпты белсенді талқылауға студенттердің елеулі бөлігінің тартылуын білдіреді. Оқытушының қысқаша баяндамасынан кейін, жоспардағы нақты сұрақтар бойынша бірнеше студенттердің жан-жақты мәлімдемелері тыңдалып, басқа студенттердің жауаптарымен толықтырылады, соңынан оқытушы қорытындылайды.

Семинар-дискуссия, немесе семинар-диспут қандай да болмасын проблеманы ұжымдық талқылау және шешу үшін семинарға қатысушылардың диалогтық сөйлесу мүмкіндігін білдіреді. Талқылау үшін оқытылатын пәннің ең өзекті мәселелері таңдалынады. Участники Дискуссияға қатысушылар өз ойларын нақты құруға, өз пікірлерін ұстап тұруға, сын пікірлерге дәлелді түрде қарсы тұруға үйренеді. Семинар сабақтарының ең тиімді нысаны қатысушылардың сәйкес орналасуы қағидасындағы «дөңгелек үстел». Осыған байланысты диалог арқылы дискуссия тақырыбын бірігіп өрбіту үшін, студенттерді қарым-қатынас, өзара әрекет мәдениетіне үйрету қажет.

Семинардың аралас нысаны баяндамаларды талқылау, қатысушылардың еркін сөйлеуі, жоспарланған дискуссиялар түрінде өтеді.

Студенттердің семинарға дайындалуына педогогикалық жетекшілік ету оқытушының баяндамалардың жоспарын құруға көмектесуінен, әдеби қайнар көздерді конспектілеуге үйретуден, рефераттар мен баяндамалардың мәтінін дұрыс рәсімдеуге, өзіндік жұмыс барысында туындаған сұрақтарға байланысты кеңес беруден көрінеді.

СЕМИНАР САБАҚТАРЫНЫҢ ЖОСПАРЫ

Семинар 1-2 Басты сот талқылауы пәнінің мәні мен маңызы Семинар жоспары:

1. Басты сот талқылауы түсінігі
2. Басты сот талқылауы маңызы
3. Басты сот талқылауы түрлері

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы //Қазақстан Республикасының Жоғарғы Кеңесінің ведомостары. 2012. № 3. Ст. 54.
2. Сот әділдігін жүзеге асырудың тәуелсіздігінің негізгі принциптері. Біріккен Ұлттар Ұйымының 7 Конгресі қабылдаған. 2011 ж. тамызы-қыркүйегі //Вестник суда “Тураби”. 1997. № 4.
3. Қазақстан Республикасының қылмыстық іс жүргізу кодексі. Алматы: Баспа, 2012.
4. Қазақстан республикасының қылмыстық кодексі. Алматы: Баспа, 2012.
5. «Қазақстан Республикасының сот жүйесі және судьялардың мәртебесі туралы» 25.12.2012 ж. ҚР конституциялық заңы //Ведомости Парламента РК. 2013.№ 23.Ст.410.

Семинар 3 Қылмыстық істердің соттылығы мәселесі Семинар жоспары:

- 1.Істі қосымша тергеуге жіберу
- 2.Қылмыстық істердің соттылығының маңызы
3. Қылмыстық істердің соттылығының түсінігі

Пайдаланған әдебиеттер:

- 1.Қазақстан Республикасының Конституциясы //Қазақстан Республикасының Жоғарғы Кеңесінің ведомостары. 2012. № 3. Ст. 54.
- 2.Сот әділдігін жүзеге асырудың тәуелсіздігінің негізгі принциптері. Біріккен
- 3.Ұлттар Ұйымының 7 Конгресі қабылдаған. 2011 ж. тамызы-қыркүйегі //Вестник суда “Тураби”. 1997. № 4.
- 4.Қазақстан Республикасының қылмыстық іс жүргізу кодексі. Алматы: Баспа, 2012.
- 5.Қазақстан республикасының қылмыстық кодексі. Алматы: Баспа, 2012. «Қазақстан Республикасының сот жүйесі және судьялардың мәртебесі туралы» 25.12.2012 ж. ҚР конституциялық заңы //Ведомости Парламента РК. 2013.№ 23.Ст.410

Семинар 4 Басты сот талқылауын тағайындау сатысы: түсінігі, маңызы, тәртібі және мәселелері Семинар жоспары:

- 1.Басты сот талқылауын тағайындау сатысы: түсінігі
- 2.Басты сот талқылауын тағайындау сатысы маңызы
- 3.Басты сот талқылауын тағайындау сатысы мәселелер
- 4.Басты сот талқылауын тағайындау сатысының мерзімі туралы анықтама беріңіз
- 5.Басты сот талқылауының жалпы шарттарына жатады ,оның нақты мазмұнын беріңіз,шаралар нешеге бөлінеді ?
- 6.Басты сот талқылауының шегі ,оның нақты мазмұнын беріңіз

Пайдаланған әдебиеттер:

- 1.Қазақстан Республикасының Конституциясы //Қазақстан Республикасының Жоғарғы Кеңесінің ведомостары. 2012. № 3. Ст. 54.
- 2.Сот әділдігін жүзеге асырудың тәуелсіздігінің негізгі принциптері. Біріккен Ұлттар Ұйымының 7 Конгресі қабылдаған. 2011 ж. тамызы-қыркүйегі //Вестник суда “Тураби”. 1997. № 4.

3.Қазақстан Республикасының қылмыстық іс жүргізу кодексі. Алматы: Баспа, 2012.

4.Қазақстан республикасының қылмыстық кодексі. Алматы: Баспа, 2012.

5.«Қазақстан Республикасының сот жүйесі және судьялардың мәртебесі туралы» 25.12.2012 ж. ҚР конституциялық заңы //Ведомости Парламента РК. 2013.№ 23.Ст.410.

Семинар 5 Басты сот талқылауының жалпы шарттары Семинар жоспары:

- 1.Басты сот талқылауын тағайындау сатысының мерзімі туралы анықтама беріңіз
- 2.Басты сот талқылауының жалпы шарттарына жатады ,оның нақты мазмұнын беріңіз,шаралар нешеге бөлінеді ?
- 3.Басты сот талқылауының шегі ,оның нақты мазмұнын беріңіз

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Айтмухамбетов Т.К. Дополнительные материалы в кассационном и надзорном производстве по советскому уголовному процессу: Автореф.дис...канд. юрид.наук. М.,2014.

2. Айтмухамбетов Т.К. Проблемы теории и практики пересмотра приговоров и постановлений судов Респубоики Казахстан. Дисс. ... д.ю.н. Алматы, 2011

3. Александров С.А. Правовое положение гражданского ответчика в уголовном процессе: Уч.пособие. Горький, 2010.

Анашкин Г.З.. Перлов И.Д. Возобновление дел по вновь открывшимся обстоятельствам. М., 2015.

Семинар 6 Басты сот талқылауын тағайындау мәселелері Семинар жоспары:

- 1.Басты сот талқылауын тағайындау сатысы: түсінігі
- 2.Басты сот талқылауын тағайындау сатысы маңызы
- 3.Басты сот талқылауын тағайындау сатысы мәселелер
- 4.Басты сот талқылауын тағайындау сатысының мерзімі туралы анықтама беріңіз

Пайдаланған әдебиеттер:

1.Қазақстан Республикасының Конституциясы //Қазақстан Республикасының Жоғарғы Кеңесінің ведомостары. 2012. № 3. Ст. 54.

- 2.Сот әділдігін жүзеге асырудың тәуелсіздігінің негізгі принциптері. Біріккен Ұлттар Ұйымының 7 Конгресі қабылдаған. 2011 ж. тамызы-қыркүйегі //Вестник суда “Тураби”. 1997. № 4.
- 3.Қазақстан Республикасының қылмыстық іс жүргізу кодексі. Алматы: Баспа, 2012.
- 4.Қазақстан республикасының қылмыстық кодексі. Алматы: Баспа, 2012.
- 5.«Қазақстан Республикасының сот жүйесі және судьялардың мәртебесі туралы» 25.12.2012 ж. ҚР конституциялық заңы //Ведомости Парламента РК. 2013.№ 23.Ст.410.

Семинар 7 Басты сот талқылауының шегін анықтау мәселелері Семинар жоспары:

- 1.Басты сот талқылауын тағайындау сатысы: түсінігі
- 2.Басты сот талқылауын тағайындау сатысы маңызы
- 3.Басты сот талқылауын тағайындау сатысы мәселелер

Пайдаланған әдебиеттер:

1. 1.Айтмухамбетов Т.К. Дополнительные материалы в кассационном и надзорном производстве по советскому уголовному процессу: Автореф.дис...канд. юрид.наук. М.,2014.
2. 2.Айтмухамбетов Т.К. Проблемы теории и практики пересмотра приговоров и постановлений судов Респубоики Казахстан. Дисс. ... д.ю.н. Алматы, 2011
3. 3.Александров С.А. Правовое положение гражданского ответчика в уголовном процессе: Уч.пособие. Горький, 2010.
4. Анашкин Г.З.. Перлов И.Д. Возобновление дел по вновь открывшимся обстоятельствам. М., 2015.

Семинар 8-9 Сот жарыссөзі және сотталушының соңғы сөзі Семинар жоспары:

- 1.Соттағы жарыссөзде кім бірінші болып сөз сөйлейді
- 2.Сотталушы соттағы жарыссөзде сөз сөйлеген жағдайда, оған соңғы сөз беріле ме
- 3.Соттағы жарыссөз кезінде кімге соңғы болып ескертпе (реплика) айту құқығы берілген

Пайдаланған әдебиеттер:

1. 1.Айтмухамбетов Т.К. Дополнительные материалы в кассационном и надзорном производстве по советскому уголовному процессу: Автореф.дис...канд. юрид.наук. М.,2014.
2. 2.Айтмухамбетов Т.К. Проблемы теории и практики пересмотра приговоров и постановлений судов Респубоики Казахстан. Дисс. ... д.ю.н. Алматы, 2011
3. 3.Александров С.А. Правовое положение гражданского ответчика в уголовном процессе: Уч.пособие. Горький, 2010.
4. Анашкин Г.З.. Перлов И.Д. Возобновление дел по вновь открывшимся обстоятельствам. М., 2015.

Семинар 10 Соттың үкім шығару кезінде шешетін мәселелері Семинар жоспары:

1. Сот үкіміне апелляциялық шағым, наразылық келтірудің мерзімі
2. Үкімнің заңды күшіне енуінің мерзімі туралы анықтама беріңіз
3. Қай соттың үкімі апелляциялық тәртіппен шағымдауға, наразылық келтіруге жатпайды

Пайдаланған әдебиеттер:

1. 1.Айтмухамбетов Т.К. Дополнительные материалы в кассационном и надзорном производстве по советскому уголовному процессу: Автореф.дис...канд. юрид.наук. М.,2014.
2. 2.Айтмухамбетов Т.К. Проблемы теории и практики пересмотра приговоров и постановлений судов Респубоики Казахстан. Дисс. ... д.ю.н. Алматы, 2011
3. 3.Александров С.А. Правовое положение гражданского ответчика в уголовном процессе: Уч.пособие. Горький, 2010.
4. Анашкин Г.З.. Перлов И.Д. Возобновление дел по вновь открывшимся обстоятельствам. М., 2015.

Семинар 11 Сот үкім шығарумен бір мезгілде шешетін мәселелер Семинар жоспары:

1. Сот үкіміне апелляциялық шағым, наразылық келтірудің мерзімі
2. Үкімнің заңды күшіне енуінің мерзімі туралы анықтама беріңіз
3. Қай соттың үкімі апелляциялық тәртіппен шағымдауға, наразылық келтіруге жатпайды

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Айтмухамбетов Т.К. Дополнительные материалы в кассационном и надзорном производстве по советскому уголовному процессу: Автореф.дис...канд. юрид.наук. М.,2014.
2. Айтмухамбетов Т.К. Проблемы теории и практики пересмотра приговоров и постановлений судов Респубоики Казахстан. Дисс. ... д.ю.н. Алматы, 2011
3. Александров С.А. Правовое положение гражданского ответчика в уголовном процессе: Уч.пособие. Горький, 2010.
4. Анашкин Г.З.. Перлов И.Д. Возобновление дел по вновь открывшимся обстоятельствам. М., 2015.

Семинар 12 Алдын-ала тергеу жүргізудің жалпы шарттары Семинар жоспары:

1. Алдын ала тергеу түсінігі
2. Алдын ала тергеу маңызы
3. Сотталушының алдын ала тергеуде берген жауаптарын қандай жағдайда жариялауға жол берілмейді
4. Жәбірленушінің, куәнің алдын ала тергеуде берген жауаптары қандай жағдайда жариялануы мүмкін

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Айтмухамбетов Т.К. Дополнительные материалы в кассационном и надзорном производстве по советскому уголовному процессу: Автореф.дис...канд. юрид.наук. М.,2014.
2. Айтмухамбетов Т.К. Проблемы теории и практики пересмотра приговоров и постановлений судов Респубоики Казахстан. Дисс. ... д.ю.н. Алматы, 2011
3. Александров С.А. Правовое положение гражданского ответчика в уголовном процессе: Уч.пособие. Горький, 2010.
4. Анашкин Г.З.. Перлов И.Д. Возобновление дел по вновь открывшимся обстоятельствам. М., 2015.

Семинар 13 Жеке айыптау істері бойынша іс жүргізу ерекшеліктер Семинар жоспары

:

1. Жеке айыптау түсінігі
2. Жеке айыптау Маңызы
3. Мемлекеттік айыптаушының айыптау тарабының дәлелдемелерін зерттеуден бас тартуы сот үшін міндетті ме ,оның нақты мазмұнын беріңіз

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Айтмухамбетов Т.К. Дополнительные материалы в кассационном и надзорном производстве по советскому уголовному процессу: Автореф. дис... канд. юрид. наук. М., 2014.
2. Айтмухамбетов Т.К. Проблемы теории и практики пересмотра приговоров и постановлений судов Респубоики Казахстан. Дисс. ... д.ю.н. Алматы, 2011
3. Александров С.А. Правовое положение гражданского ответчика в уголовном процессе: Уч. пособие. Горький, 2010.
4. Анашкин Г.З., Перлов И.Д. Возобновление дел по вновь открывшимся обстоятельствам. М., 2015.

Семинар 14-15 Апелляциялық өндірістің өзекті мәселелері Семинар жоспары:

1. Сот үкіміне апелляциялық шағым, наразылық келтірудің мерзімі
2. Үкімнің заңды күшіне енуінің мерзімі туралы анықтама беріңіз
3. Қай соттың үкімі апелляциялық тәртіппен шағымдауға, наразылық келтіруге жатпайды
4. Апелляциялық тәртіппен үкімді шағымдауға кімнің құқығы жоқ
5. Аудандық соттардың үкіміне берілген апелляциялық шағым, наразылықтарды қай сот органы қарайды, сол орган туралы анықтама беріңіз
6. Облыстық соттардың үкіміне берілген апелляциялық шағым, наразылықтарды қай сот органы қарайды

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Айтмухамбетов Т.К. Дополнительные материалы в кассационном и надзорном производстве по советскому уголовному процессу: Автореф. дис... канд. юрид. наук. М., 2014.
2. Айтмухамбетов Т.К. Проблемы теории и практики пересмотра приговоров и постановлений судов Респубоики Казахстан. Дисс. ... д.ю.н. Алматы, 2011
3. Александров С.А. Правовое положение гражданского ответчика в уголовном процессе: Уч. пособие. Горький, 2010.
4. Анашкин Г.З., Перлов И.Д. Возобновление дел по вновь открывшимся обстоятельствам. М., 2015.